

Vážení čtenáři,

dovolujeme si vám představit druhé číslo šestého ročníku časopisu Gramotnost, pregramotnost a vzdělávání, tedy v součtu již sedmnácté číslo tohoto periodika. Výzva druhého čísla „varia“ byla otevřena všem autorům věnujícím se gramotnostem ve vzdělávání. Vzhledem k otevřenému číslu se podařilo shromáždit příspěvky zaměřující se na odlišné gramotnosti. Čtenář tak zde může nalézt výzkumná zjištění zaměřující se na matematickou gramotnost či sportovní gramotnost, ale také přehledové studie z oblasti hudební gramotnosti či teoretickou studii z oblasti matematické gramotnosti. Mimo problematiky vzdělávacích gramotností je pozornost zaměřena také na kurikulární dokumenty týkající se preprimárního vzdělávání či vymezení profesních kompetencí vychovatele. Opomenuta není ani problematika stylu vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení na základní škole, a to i v kontextu post-covidové doby. Na závěr je pro čtenáře připravena recenze publikace zabývající se výtvarnou a hudební gramotností.

Představme si tedy blíže příspěvky druhého čísla. Prvních pět příspěvků řadíme do výzkumných studií, přičemž

první příspěvek Plánování vzdělávacího obsahu v kurikulárních dokumentech mateřských škol – hledání cesty k osobnostně orientovanému pojetí autorek Loudové Stralczynské a Koželuhové se zabývá analýzou školních vzdělávacích programů mateřských škol. Výzkum proběhl kvantitativní formou pomocí dotazníkového šetření realizovaného mezi učitelkami mateřských škol, které současně studují na vysokých školách. Výsledky výzkumu poukazují na praxi mateřských škol v plánování vzdělávacího obsahu na úrovni školy, ale také na zkušenosti pedagogů s koncipováním kurikula.

Druhá výzkumná studie Diagnostika specifických poruch učení v současných „post-covidových“ podmínkách autorky Kucharské je zaměřena na diagnostické postupy specifických poruch učení, a to nejen ve vztahu ke školním poradenským pracovištím, ale i ve vztahu k pedagogicko-psychologickým poradnám. Výzkum byl řešen dotazníkovým šetřením a mapoval zapojení poradenských pracovníků do diagnostiky, diagnostických nástrojů a sledoval také parametry ve čtení, psaní a matematice. Ověřovány byly také aspekty diagnostiky a dopady distanční výuky na rozvoj gramotnostních dovedností včetně průběhu diagnos-

tiky specifických poruch učení z pohledu poradenských pracovníků v pandemicém období.

Třetí příspěvek autorek Frombergerové a Lískové s názvem *Styly učení u žáků s SPU na druhém stupni základní školy* je výzkumnou studií identifikující styly učení učitelů vzdělávajících žáky se specifickými poruchami učení na druhém stupni základní školy. Výzkumné šetření bylo provedeno na druhém stupni základní školy a nižším stupni víceletého gymnázia prostřednictvím standardizovaných dotazníku LSI. Závěry výzkumu představují, jak jsou žáci se SPU vytrvalí a odpovědní v přístupu k učení či jaký typ osobnosti učitele při výuce preferují.

Čtvrtá výzkumná studie *Problémová místa výuky geometrie autora Halase* představuje dosavadní výsledky didaktického výzkumu na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy v oblasti konceptuálních znalostí žáků v geometrii a v prostorové představivosti budoucích učitelů matematiky. Výsledky kvantitativního šetření poukazují na rozdíly v úspěšnosti žen a mužů a dokazují preferenci prostorové orientace při řešení úloh a nekonzistentní úspěšnost v rovinových úlohách jednotlivých testů.

Pátý příspěvek, řadící se mezi výzkumná zjištění, nese název *Vliv temperamentu a sociokulturního znevýhodnění na osvojování plaveckých dovedností žáků malotřídních škol* autorů Svobodové, Chládkové, Dlouhého a Jandové. Šetření se soustředilo na dispoziční, osobnostní a sociokulturní aspekty u žáků malo-

třídních škol ve vztahu k výuce plavání a v oblasti plaveckých dovedností. Závěry kvantitativního výzkumného šetření u dětí mladšího školního věku v malotřídních školách vymezily vhodný věk pro zahájení povinné plavecké výuky. Autoři pracovali také se vztahem plaveckých dovedností v kontextu vlivu sociokulturního vyloučení dětí.

Dvě přehledové studie jsou v obou případech zaměřeny na oblast hudební gramotnosti. První přehledová studie *Hudební činnosti v publikacích zaměřených na grafomotoriku předškolních a nejmladších školních dětí v ČR* autorky Kmentové představuje komparativní chronologickou analýzu šestnácti tuzemských publikací zaměřených na grafomotoriku předškolních dětí a přípravnou etapu z hlediska ne/přítomnosti interdisciplinárních vazeb s hudební výchovou. Výsledky ukazují, že pojetí hudebních činností u jednotlivých autorů je diametrálně odlišné.

Druhá přehledová studie s názvem *Profesní kompetence učitele hudební výchovy* autorek Jiříčkové a Selčanové se zabývá profesní kompetencí učitele hudební výchovy, jemuž byla do této doby věnována malá pozornost. Studie předkládá obecný přehled profesních kompetencí učitele, které slouží jako východisko pro hledání možností dalšího rozvoje.

Teoretická studie *Matematická pregramotnost v českém předškolním vzdělávání* autorky Novákové nahlíží na problematiku matematické pregramotnosti

v různých souvislostech – v předškolním kurikulu, ve výzkumu a z hlediska profesní přípravy učitelů mateřských škol. Rozvíjení matematické pregramotnosti v předškolním věku je nezastupitelnou součástí vývoje osobnosti dítěte, přesto je tomuto tématu věnována příliš malá pozornost. Tento jev dokazuje také nízký stav výzkumných i teoretických šetření v dané oblasti. Studie tak vymezuje pojem matematické pregramotnosti a zasazuje ho do celkového kontextu českého předškolního vzdělávání a mapuje jeho potenciál možného využití v předškolním kurikulu.

Předposledním textem, nabízeným čtenářům, je diskuze na téma Profese, která se ještě nenarodila autorů Zvírotského a Bendla, která se zabývá opomíjenou kategorií pedagogických pracovníků, konkrétně vychovateli školních družin a školních klubů. Autoři si kladou zásadní otázku, zda by si pozice vychovatele v českém vzdělávacím systému nezasloužilo širší diskurz a výzkumnou základnu.

Posledním textem je recenze knihy „Kmentová, M. (2022). Kreslíme lehce, zpíváme tence. Rozvoj grafomotoriky s hudebními činnostmi“, kterou zpracovala autorka Eva Koželuhová a dozvíme se z něj o Metodě dobrého startu, ze kterého autorka monografie vychází při uplatňování rytmického souladu zpěvu a kresby grafického tvaru, jenž žákům umožňuje volně vést psací náčiní a postupně si osvojovat plynulé psaní.

Věříme, že druhé číslo roku 2022 oslo-

ví nejen čtenáře z řad akademiků, ale své čtenáře najde také mezi odborníky z praxe, kteří v těchto různých oblastech pracují. Přejeme tedy všem příjemné, a především zajímavé čtení, které v tomto čísle nabízí široká nabídka v podobě problematiky aktuálních pregramotnostních a gramotnostních témat.

Děkujeme za vaši přízeň!

S pozdravem

Anna Kucharská

a Monika Kadrnožková